

Produkty z Boditu Tachov s.r.o. dobyly USA

inzerce

Mléčné granule pod názvem Axcelera-C (A-C) a doplňkové krmivo Novanel, které úspěšně nahrazuje tuky, se více než rok vyvážejí a používají ve výživě skotu v USA a v dalších západoevropských státech. Velmi potěšující zprávou a velkým přínosem do budoucna je, že tyto zmíněné produkty byly vyvinuty v České republice, vyrábí se ve Stríbrně a většina surovin v nich obsažená, pochází od českých zemědělců. Velké díky pak patří českým farmářům, bez kterých bychom tohoto úspěchu nedosáhli.

Faremní použití Axcelery-C v USA

A-C jsou krmiva telata na několika rančích ve Spojených státech (Texas, Nové Mexiko). Jedná se o ranče, které za rok odchovají 120 000–130 000 telat. Ta jsou na tyto ranče dovezena do 24 hodin, nejpozději však do 48 hodin. Po příjezdu jsou telata napojena mléčnou krmnou směsí. Jedná se především o tato plemena: holštýnský skot, Jersey, kříženci jersey a limousine. A-C se zde začala testovat v červenci roku 2016 a od prosince téhož roku se zde pravidelně krmit.

Krmení na této farmě probíhá následovně: 2x denně se používá 2,5 l mléčné krmné směsi (zhruba 720 g MKS za den), v zimě se používá MKS s 22 % NL a 20 % tuku, v létě 22 % NL a tuku 18 %. MKS je založena na mléčných komponentech (používají se živočišné tuky), dále na pšeničném koncentrátu a krevní plazmě. Mléčná krmná směs je rozmíchávána v 1000 litrových nádobách při 65 °C, jelikož živočišné tuky mají horší rozpustnost. Starter je založen na 17 % NL, řepce, kukuřičném glutenu, premixu, šrotu, bavlníku a troše sena. A-C se podává od 10.–12. do 36. dne. Výživa telat je tedy založena na 30 % A-C a 70 % starteru (obr. 1 a 2).

Telata přijmou okolo 6–7 kg A-C za celé období odchovu (problémem jsou zde klimatické podmínky, individuální boxy jsou bez střech). Telata nedostávají žádné seno, slámu ani TMR (minimálně slámy je poté až ve skupinách).

Odstav telat předtím, než na této farmě začali používat A-C, probíhal následovně: 60.–62. den odstav od mléka, z individuálních boxů se telata 70. den stěhovala do skupin. Poté, co se zde začala používat A-C, byl postup následu-

ující: 45. den omezit MKS na 1x denně, 52. den úplně, v 70 dnech jsou telata o 6–7 kg těžší (skupinové vážení).

Pro zajímavost uvádíme ještě pár obecných informací přímo z farmy. Všechna pohlaví jsou chována dohromady, jalovice se v pět měsíců vrací zpět na farmy, odkud sem přijely. Polovina z býků zůstává na rančích na výkrm. Do 70. dne jsou přírůstky asi 700 g, cílem je však nízká mortalita, kdy úhyny jsou pod 2 % a platí je místní farma. Cena za ustájení je 1,6–1,7 dolaru na den u všech plemen. Současná cena 1 kg živého jsou necelé dva dolary. Ustájení v individuálních boudách (obr. 3) je roštové a bez slámy, pod rošty se používá bavlník. Telata jsou v individuálních boxech, poté jsou po 70 dnech přemís-

těna do skupin (zhruba po 150 kusech). Problémem jsou klimatické podmínky, jako například přivalový déšť, sníh, a mohou zde nastat i problémy s vodou (kvalita, množství).

Jerry Braun, manažer ranče, přidává pár zajímavostí přímo z místa dění, a to, že zootechnici i ošetřovatelé jsou nadšeni z granulované formy A-C, jelikož jim to šetří jak mléko z lahví, tak i množství MKS a v neposlední řadě lidský faktor s čímž souvisí mzdová nákladovost.

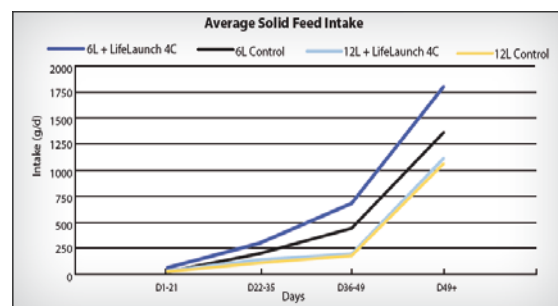
Jejich zootechnik, který více než 30 let pracuje s telaty, nevěří teorii, že čím více mléka se podává teleti, tím lépe. Tři nejlepší rozhodnutí v jeho životě jsou, že používají protilátky, krevní plazma a A-C.

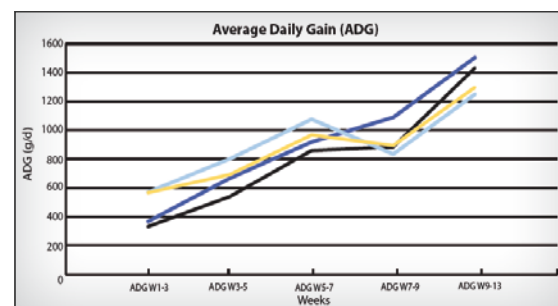
Obr. 3 – Individuální boxy pro telata v Novém Mexiku

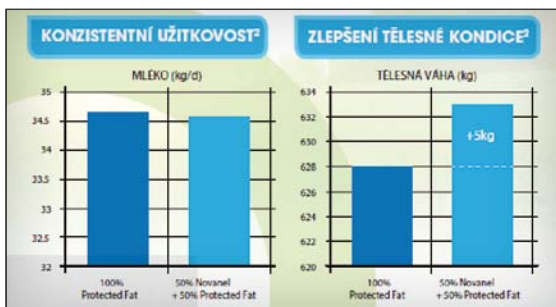
Obr. 1, 2 – Starter s Axcelera-C

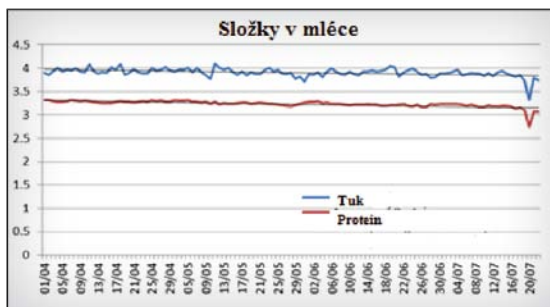
Graf 1 – Příjem pevného krmiva

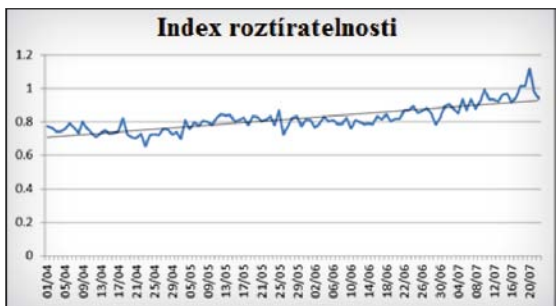
Graf 2 – Průměrný denní přírůstek

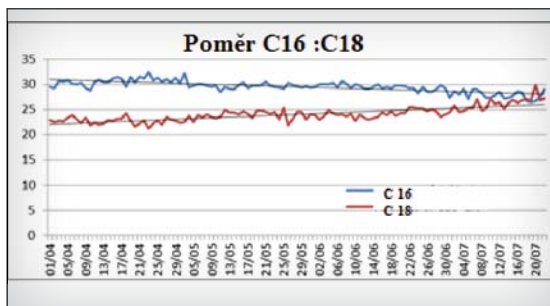
Graf 3, 4 – Konzistentní užítkovost a tělesná kondice

Graf 5 – Složky v mléce – protein a tuk

Graf 6 – Index rozšířitelnosti

Graf 7 – Poměr mastných kyselin C16 a C18

růstu. Velkým pokusem je telatům nabídnout tolik mléka, kolik mohou spotřebovat až do odstavy, což může způsobit, že jsou telata velká a silná. Nicméně nedávné výzkumy potvrdily, že vysoké množství mléka může potlačit příjem sušiny, která je rozhodující pro vývoj bacheru.

Pokusy ukázaly, že telata rostou rychleji, pokud je tekuté mléko rozděleno na polovinu a doplněno o A-C s cílem stimulovat vývoj bacheru a časný příjem sušiny. Telata byla v pokusu rozdělena do čtyř skupin:

- 12 l mléka/den
- 12 l mléka/den + A-C v prvních čtyřech týdnech (150 g)
- 6 l mléka/den
- 6 l mléka/den + A-C v prvních čtyřech týdnech (150 g)

Graf 1 zobrazuje průměrný příjem pevného krmiva. Žlutá linie znázorňuje kontrolu s 12 l mléka, černá linie kontrolu s 6 l mléka, světle modrá barva zobrazuje skupinu telat, která dostávala 12 l mléka s A-C a modrá barva skupinu telat s 6 l mléka a A-C. Telata, která dostávala 6 l mléčné krmné směsi s A-C, přijímala nejvíce pevného krmiva (starter a A-C) a měla i větší denní přírůstek.

V následujícím grafu (graf 2) je uveden průměrný denní přírůstek. Zde opět vyšla nejlépe ta samá skupina telat (6 l MKS a A-C), kdy v 90. dnu

byl o 16 % větší denní přírůstek než u ostatních skupin. Závěrem by se u tohoto pokusu dalo říci, že krmení A-C podporuje zvýšený příjem sušiny a zlepšení růstu telat, stejně tak i podporu po odstavy. Nejvhodnější je tedy nabídnout 150 g A-C od narození do odstavy a poté starter ad libitum.

Použití Novanelu v Anglii

V roce 2015 proběhlo několik provozních pokusů s Novanem v USA a v Anglii, kde úspěšně nahradili saponifikované či hydrogenované tuky při zachování užítkovosti a mléčných složek (tuk, protein) a dosáhli nezanedbatelných ekonomických úspor. Momentálně jsou v USA krmeny Novanem tři velké farmy (40 000 kusů dojných krav) a na dalších pak probíhají faremní pokusy. Ve Velké Británii je pak krmeno Novanem na více než 70 000 kusů krav. Přední britští poradci vyzkoušeli použití Novanelu v období od dubna do června 2016. Při provozních podmínkách se nahrazovalo 50 % tuku C16 při zkrmování dojnícím v dávkách mezi 200 – 400 g. Holštýnské dojnice (360 kusů) reagovaly na použití Novanelu pozitivně. Reakce byla vyjádřena v porovnání s průměrnou užítkovostí dojníc v prvních sto dnech laktace v letech 2015–2016. Chovatel ocenil výbornou tělesnou kondici krav, konzistentní

selin v mléčném tuku. Poměr mastných kyselin C16 a C18 se změnil, a tím se změnila i struktura másla, kdy s vyšším obsahem C18 se stala měkčím, a tím i lépe roztíratelnou (grafy 5 a 6).

„Po zařazení Novanelu do krmné dávky je užítkovost v čase stabilnější, a to i při změnách kvality objemných krmiv. Zároveň došlo ke zlepšení využití krmné dávky podle analýzy exkrementů. Snížil jsem množství tuku C16 na polovinu, aniž by došlo ke snížení produkce mléka či jeho kvality. Pozoruji zvýšený příjem sušiny a mléčné užítkovosti v období tepelných stresů. Novanel mi šetří náklady a zároveň vylepšuje konzistentnost výkonosti dojníc,“ uvedl Jonathan Raw z anglické farmy Skipton.

Kvalitu našich produktů dokazují dva důležité aspekty. Jedním je, že se tento výrobek prosadil v západních zemích a tím druhým je, že ostatní výživářské firmy se snaží kopírovat naše výrobky.

**Ing. Štěpánka Holečková, Ph.D.,
Ing. Radek Vais**